

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ У РЕСПУБЛІЦІ ЛИТВА

(представлено к. н. держ. упр. Сергієнко Л.В.)

Литовська Республіка, Литва – держава в Північній Європі, одна з трьох країн Балтії, розташованих на східному узбережжі Балтійського моря. На півночі Литва межує з Латвійською Республікою, на сході – з Білоруссю, на південному заході Калініградською обл. Російської Федерації, на півдні – з Польщею. На заході природними кордонами Литовської Республіки є узбережжя Балтійського моря. Столиця Литовської Республіки – Вільнюс. Литовська Республіка є членом ОБСЄ та ООН (з 1991 року), Ради Європи (з 1993), НАТО (з 2002), Європейського Союзу (з 2004), з 21 грудня 2007 року – повноправний член Шенгенської угоди. Литва є найбільшою за площею та кількістю населення державою з трьох балтійських країн (Латвія, Литва, Естонія). За розрахунками деяких сучасних географів біля литовського села Пурнушкес знаходиться географічний центр Європи. Незалежність визнана у вересні 1991. До склад ООН і НБСЄ ввійшла в 1992. До складу НАТО – у 2002, до Європейської Спільноти – у 2004.

Литва поділяється на чотири великі етнографічні регіони. Територія Литви розділена на 10 повітів. Повіти утворюють території самоврядувань 9 міст і 43 районів, а також 8 знову утворених самоврядувань. Самоврядування діляться на староства.

Литва – президентська республіка, де діє Конституція, прийнята на референдумі 25 жовтня 1992.

Вищий орган законодавчої влади – Сейм (однопалатний парламент), що складається з 141 депутата, які обираються на основі загального, прямого, таємного голосування на чотири роки (71 – від одномандатних округів за мажоритарною системою і 70 – за принципом пропорційного представництва на основі партійних списків). Сейм обговорює, приймає, публікує законодавчі акти, затверджує або відхиляє кандидатуру прем'єр-міністра, запропоновану президентом, проводить контроль за діяльністю уряду, встановлює податки, проводить вибори до місцевих самоврядувань, ратифікує міжнародні договори.

Глава держави – президент, що обирається загальним, прямим, таємним голосуванням строком на 5 років, не більше 2 разів поспіль. Президент представляє Литовська держава, вирішує найважливіші питання зовнішньої політики спільно з урядом, призначає і звільняє зі схвалення Сейму прем'єр-міністра, призначає і звільняє міністрів за поданням прем'єр-міністра, видає акти-декрети, має право вето на рішення Сейму. Він може достроково

розпустити Сейм. Обраний на позачергових виборах Сейм має право більшістю (3/5) голосів призначити дострокові вибори президента. Вищий орган виконавчої влади – уряд, який представляє Сейму програму і після її схвалення приймає присягу.

Литва – розвинена індустріально-аграрна країна. Основні галузі промисловості: електромоторна, радіоелектронна, нафтопереробна, кораблебудівна, харчова, сільськогосподарське машинобудування.

Також публічна служба в Литві має свої особливості діяльності:

Публічна служба Республіки Литва базується на принципах верховенства права, рівності, лояльності, політичної нейтральності, прозорості, відповідальності за прийняті рішення та кар'єрного розвитку. Основні принципи етики публічних службовців наступні: 1) *повага до людини та держави*. 2) *справедливість*. 3) *неупередженість*. 4) *порядність*. 5) *об'єктивність*. 6) *відповідальність*. 7) *публічність*. 8) *зразковість*.

Таблиця 1. Нормативно-правові акти в сфері регламентування питань щодо державної служби в Литві

Назва	Коли	Опис
1	2	3
Загальна декларація прав людини	10 грудня 1948	Визначає право рівного доступу кожної людини до державної служби
Закон про публічну службу	23 квітня 2002 року	Цей Закон закладає основні принципи публічної служби, визначає статус публічного службовця, його відповідальність, зарплатню, соціальні та інші гарантії, а також правову основу управління публічною службою
Міжнародний пакт про громадянські і політичні права	16 грудня 1966	
Кодекс поведінки посадових осіб по підтриманню правопорядку	17 грудня 1979	Прийнятий на 34 сесії Генеральної Асамблеї ООН
Конвенція Міжнародної організації праці про дискримінацію	1958	Визначає рівний підхід і можливості при прийомі на роботу

Виконання Кодексу поведінки публічних службовців та відповідальність за їх порушення регулюється цим Законом та іншими законами Республіки Литва. Посади публічних службовців поділяються на 20 рангів. Ранг 20 – найвищий, ранг 1 – найнижчий. Кожна особа, призначена на посаду публічного службовця, повинна відповідати наступним загальним вимогам:

- 1) бути громадянином Республіки Литва;
- 2) володіти литовською мовою;
- 3) бути у віці не молодше 18 та не старше 62 років та 6 місяців;
- 4) мати освіту, необхідну для того, щоб займати посаду публічного службовця цієї категорії.

Особа, що претендує на посаду публічного службовця на конкурсній основі, екзаменується письмово (тест) та усно (інтерв'ю). В процесі інтерв'ю оцінюється кваліфікація особи виконувати функції, визначені в посадовій інструкції посади публічного службовця. Вимога мати стаж у публічній службі не стосується особи, що претендує на посаду кар'єрного публічного службовця, окрім випадків, обумовлених іншими законами.

Публічні службовці повинні:

- 1) дотримуватися Конституції та законів Республіки Литва;
- 2) бути відданими Державі Литва та її конституційному порядку;
- 3) поважати права та свободи людини, служити публічним інтересам;
- 4) належним чином виконувати функції, визначені в посадовій інструкції, та своєчасно виконувати встановлені завдання;
- 5) дотримуватися принципів та правил етики публічних службовців, встановлених цим Законом та іншими правовими актами;
- 6) дотримуватися внутрішніх регуляцій державних та муніципальних інституцій та агенцій;
- 7) надавати інформацію про свою роботу згідно процедури, передбаченої правовими актами;
- 8) вчитися згідно процедури, передбаченої цим Законом;
- 9) утримуватися від використання та відмовлятися від можливості використовувати службу або пов'язану з роботою інформацію в інших відносинах, ніж як встановлено законами або іншими правовими актами;
- 10) утримуватися від використання державного або муніципального майна для діяльності, що не стосується роботи;
- 11) утримуватися від участі у діяльності, визначеної в статті 17 цього Закону, не сумісної з посадою публічного службовця, та від використання службового (робочого) часу для інших цілей, окрім наукової та викладацької діяльності у вищих учбових закладах або в інституціях підвищення кваліфікації публічних службовців та неформального навчання дорослих.

Список використаних джерел:

1. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К.: Конус-Ю, 2007. – 735 с.

ВЯХІРЕВА Дарія Сергіївна - студентка 1 курсу Житомирського державного технологічного університету, спеціальність «Публічне управління та адміністрування».